Závery Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady z 21. novembra 2008, o príprave mladých ľudí na 21. storočie: agenda pre európsku spoluprácu v školstve

(2008/C 319/08)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE A ZÁSTUPCOVIA VLÁD ČLENSKÝCH ŠTÁTOV, KTORÍ SA ZIŠLI NA ZASADNUTÍ RADY,

KEĎŽE:

1. V záveroch zo zasadnutia Európskej rady v Lisabone 23. a 24. marca 2000 ([1]) sa zdôraznilo, že v európskej znalostnej ekonomike mimoriadne dôležitú úlohu zohráva investovanie do vzdelávania a odbornej prípravy.

2. V odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady z 12. februára 2001 o európskej spolupráci pri hodnotení kvality školského vzdelávania ([2]) sa členské štáty vyzvali k podpore zlepšovania hodnotenia kvality školského vzdelávania.

3. V záveroch Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady, zo 14. novembra 2006 o účinnosti a spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave ([3]) sa členské štáty vyzvali, aby zabezpečili účinné zacielenie na reformy vzdelávania a odbornej prípravy a investovanie do zlepšovania kvality a spravodlivosti, a to najmä zameraním sa na predškolské vzdelávanie, programy skorej intervencie a spravodlivé systémy vzdelávania a odbornej prípravy.

4. V rozhodnutí Európskeho parlamentu a Rady č. 1720/2006/ES z 15. novembra 2006 ([4]) sa ustanovil akčný program v oblasti celoživotného vzdelávania.

5. V odporúčaní Európskeho parlamentu a Rady z 18. decembra 2006 o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie ([5]) sa ustanovili minimálne znalosti, zručnosti a prístupy, ktoré by si mali osvojiť všetci žiaci pred ukončením počiatočného vzdelávania a odbornej prípravy, aby sa mohli stať súčasťou znalostnej spoločnosti, a ktoré si vzhľadom na svoju prierezovú povahu vyžadujú prístup k učeniu presahujúci hranice tradičných predmetov.

6. V uznesení Rady z 15. novembra 2007 ([6]) sa zdôraznila potreba vybaviť ľudí novými zručnosťami pre nové zamestnania a zvýšiť celkovú úroveň zručností poskytovaním počiatočného a ďalšieho vzdelávania a odbornej prípravy s cieľom dosiahnuť osvojenie si zručností najvyššej kvality, aby si ľudia mohli udržať a posilniť svoje inovačné schopnosti, ktoré sú potrebné pre väčšiu konkurencieschopnosť, rast a zamestnanosť.

7. V záveroch Rady a zástupcov vlád členských štátov, ktorí sa zišli na zasadnutí Rady 15. novembra 2007 o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov ([7]), sa zdôraznilo, že je potrebné zabezpečiť, aby bolo počiatočné vzdelávanie učiteľov, ich podpora na začiatku kariéry a ďalší odborný rozvoj koordinovaným, uceleným procesom s dostatkom zdrojov a zabezpečením kvality.

8. V záveroch zo zasadnutia Európskej rady v marci 2008 ([8]) sa zdôraznilo, že kľúčovým faktorom budúceho rastu je úplný rozvoj potenciálu európskych občanov v oblasti inovácií a tvorivosti, ktorý vychádza z európskej kultúry a excelentnosti vo vede, a členské štáty sa vyzvali k tomu, aby podstatne znížili počet mladých ľudí, ktorí nevedia riadne čítať, a počet tých, ktorí predčasne ukončia školskú dochádzku, a zlepšili úspešnosť žiakov z prostredia migrantov alebo znevýhodnených skupín.

9. V záveroch Rady z 22. mája 2008 o podpore tvorivosti a inovácie prostredníctvom vzdelávania a odbornej prípravy ([9]) sa uvádza, že ak školy majú pripraviť žiakov na dôležité výzvy a problémy rýchlo sa meniaceho sveta, vzniká stále väčšia potreba podniknúť kroky na vnútroštátnej úrovni a spolupracovať na úrovni EÚ s cieľom priniesť zmeny,

VÍTAJÚ oznámenie Komisie Rade a Európskemu parlamentu z 3. júla 2008 s názvom *Zlepšovanie spôsobilostí pre 21. storočie: Agenda pre európsku spoluprácu v školstve*, v ktorom sa navrhuje program spolupráce medzi členskými štátmi zameraný na zintenzívnenie a posilnenie rozvoja školských systémov.

OPÄTOVNE POTVRDZUJÚ, ŽE:

1. bezplatné povinné vzdelávanie predstavuje základné právo pre všetkých občanov, poskytovanie ktorého je povinnosťou orgánov verejnej moci a jeho organizácia je zodpovednosťou členských štátov;

2. školské vzdelávanie – vrátane všetkých foriem školského vzdelávania až po koniec stredoškolského vzdelávania – kladie základy celoživotného vzdelávania tým, že žiakom umožňuje získať potrebné kľúčové kompetencie, ktoré im pomôžu nájsť správny smer v osobnom a pracovnom živote;

([1]) Dokument SN 100/1/00 REV 1, odsek 25.
([2]) Ú. v. ES L 60, 1.3.2001.
([3]) Ú. v. EÚ C 298, 8.12.2006.
([4]) Ú. v. EÚ L 327, 24.11.2006.
([5]) Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006.
([6]) Ú. v. EÚ C 290, 4.12.2007.
([7]) Ú. v. EÚ C 300, 12.12.2007.
([8]) Dokument 7652/08 odsek 15, s. 10.
([9]) Ú. v. EÚ C 141, 7.6.2008, s. 17.

3. školské vzdelávanie nie je len dôležitým prostriedkom na nadväzovanie sociálnych vzťahov a odovzdávanie hodnôt, zručností, znalostí a postojov potrebných pre demokraciu, občiansku uvedomelosť, medzikultúrny dialóg a osobný rozvoj, ale zároveň zohráva aj zásadnú úlohu pri získavaní kľúčových kompetencií potrebných na úspešné zapojenie sa do hospodárskeho života;

4. školy majú povinnosť poskytovať svojim žiakom vzdelanie, ktoré im umožní prispôsobiť sa stále globalizovanejšiemu, súťaživejšiemu, rôznorodejšiemu a komplexnejšiemu prostrediu, kde tvorivosť, zmysel pre inováciu a iniciatívu, podnikateľský duch a odhodlanie vzdelávať sa ďalej, sú rovnako dôležité ako konkrétna znalosť určitého predmetu;

5. napriek tomu, že zodpovednosť za organizáciu a obsah systémov vzdelávania a odbornej prípravy leží v rukách jednotlivých členských štátov a v niektorých prípadoch majú školy značnú mieru nezávislosti, dôležitú úlohu zohráva aj európska spolupráca. Členským štátom môže pomôcť riešiť spoločné problémy, a to najmä prostredníctvom otvorenej metódy koordinácie;

6. spolupráca predstavuje pre členské štáty spoločný záujem, pretože vďaka nej môžu využívať výhody množstva inovatívnych a vysokokvalitných postupov, ktoré sa uplatňujú v rôznych školských systémoch EÚ.

ZDÔRAZŇUJÚ, ŽE:

1. keďže vzdelávanie a odborná príprava významne prispievajú k budúcemu rastu, dlhodobej konkurencieschopnosti a sociálnej súdržnosti Únie, ako aj k podporovaniu aktívnej občianskej uvedomelosti, mali by ostať kľúčovou prioritou aj v ďalšom cykle lisabonského procesu;

2. na zabezpečenie udržania sociálnej súdržnosti a toho, že zlepšením prístupu a príležitostí môže každý mladý človek naplno rozvíjať svoj potenciál a môže sa stať aktívnym členom vznikajúcej znalostnej spoločnosti, je potrebné ďalej rozvíjať školský systém;

3. školy musia viesť k tvorivosti a vštepovať svojim žiakom inovačného a podnikavého ducha tak, že im poskytnú stimulujúce prostredie na štúdium. Na dosiahnutie tohto cieľa musia aj samotné školy byť kreatívnym a dynamickým miestom otvoreným spolupráci a partnerstvu so širšou verejnosťou, ktoré rozvíja kultúru vnútorného a vonkajšieho hodnotenia aj za účasti rodiny, aby sa mohli vymedziť perspektívne zmeny a zlepšenia;

4. ešte stále sa v priemere nedosiahol uspokojivý pokrok, pokiaľ ide o tri európske referenčné kritériá prijaté Radou na rok 2010, ktoré priamo súvisia so školským vzdelávaním, a to: predčasné ukončovanie školskej dochádzky, gramotnosť v čítaní a dosiahnutie úplného stredoškolského vzdelania;

5. ucelený prístup k rozvoju kompetencií založený na európskom referenčnom rámci pre kľúčové kompetencie pre celoživotné vzdelávanie ([1]) znamená, že je potrebné vynaložiť väčšie úsilie na zvýšenie gramotnosti v čítaní a zlepšenie iných základných zručností, a rovnako je potrebné pracovať na personalizovanejších prístupoch k vzdelávaniu, ktoré reagujú na osobitné potreby každého žiaka, ktorých súčasťou sú vhodné formy hodnotenia, a ktoré zvyšujú motiváciu študovať;

6. zabezpečenie vysokokvalitných, spravodlivých a účinných ([2]) systémov vzdelávania a odbornej prípravy si vyžaduje lepšie a dostupnejšie predškolské vzdelávanie, ako aj ambiciózne školy, ktoré poskytujú spravodlivé príležitosti všetkým žiakom bez ohľadu na to, z akého prostredia pochádzajú, ako aj vyváženú kombináciu bežnej a špecializovanej starostlivosti pre deti s osobitými potrebami;

7. rovnako je potrebné vynaložiť väčšie úsilie na vykonávanie záverov Rady z novembra 2007 ([3]), v ktorých sa členské štáty vyzvali zabezpečiť vysoký štandard počiatočného vzdelávania učiteľov, ich podporu na začiatku kariéry a ďalší odborný rozvoj koordinovaným, uceleným spôsobom s dostatkom zdrojov a zabezpečením kvality, pritiahnuť do učiteľského povolania najschopnejších ľudí, a udržať ich tam, riešiť prípady slabého výkonu, podporovať žiakov, aby naplno využili svoj potenciál a vytvoriť školské prostredia, kde sa učitelia budú navzájom od seba učiť a v ktorých sa zlepší možnosť žiakov učiť sa.

SÚHLASIA S TÝMITO PRIORITAMI EURÓPSKEJ SPOLUPRÁCE V ŠKOLSTVE:

1. zaručiť a zlepšiť získavanie kľúčových kompetencií, najmä schopnosti písať, čítať a počítať;

2. posilniť dôležitú úlohu škôl pri podpore inkluzívnych spoločností a posilňovaní sociálnej súdržnosti zabezpečením vysokokvalitného vzdelávania pre všetkých žiakov, a to v súlade so zásadou spravodlivosti;

3. podporovať učiteľstvo ako povolanie a zlepšiť počiatočnú odbornú prípravu učiteľov a vedenia škôl, ako aj ich odbornú prípravu počas zamestnania.

VYZÝVAJÚ ČLENSKÉ ŠTÁTY, ABY S PODPOROU KOMISIE:

1. v rámci otvorenej metódy koordinácie spolupracovali na posilnení európskej spolupráce s cieľom podporiť priority politiky vymedzené v týchto záveroch;

([1]) Ú. v. EÚ L 394, 30.12.2006.
([2]) Závery Európskej rady, marec 2006 (dokument 7775/06 odsek 23, s. 6).
([3]) Ú. v. EÚ C 300, 12.12.2007.

2. pri činnosti nadväzujúcej na odporúčanie o kľúčových kompetenciách pre celoživotné vzdelávanie, spoluprácu zamerali na:
   — zvyšovanie úrovne gramotnosti a schopnosti počítať, ako aj na podporu učenia sa minimálne dvoch ďalších jazykov okrem materinského,
   — motivovanie k väčšiemu záujmu o matematiku, prírodné vedy a technológie, aby sa tak už v ranom veku deťom vštepoval vedecký spôsob myslenia,
   — podporovanie nie len kompetencií v osobitnom predmete, ale aj prierezových kompetencií, a to najmä schopnosti „naučiť sa učiť sa“ a sociálnych a občianskych kompetencií,
   — zlepšovanie metód hodnotenia v súvislosti s personalizovaným vzdelávaním;
3. pri činnosti nadväzujúcej na závery Rady o účinnosti a spravodlivosti vo vzdelávaní a odbornej príprave spoluprácu zamerali na:
   — zabezpečenie dostupného vysokokvalitného predškolského vzdelávania,
   — znižovanie počtu prípadov predčasného ukončenia školskej dochádzky,
   — boj proti nerovnosti a podporu sociálneho začlenenia prostredníctvom snahy o zníženie neprospievania žiakov a zlepšenie výkonu škôl,
   — zabezpečenie úspešného prechodu medzi rôznymi typmi škôl a rôznymi úrovňami, ako aj prechodu k celoživotnému vzdelávaniu a odbornej príprave, najmä zlepšením prístupu k informáciám a zvýšením kvality služieb poskytujúcich tieto informácie, usmernenia a poradenstvo,
   — zabezpečenie prístupu k vysokokvalitnému vzdelávaniu a vzdelávacím službám najmä pre tie deti a mladých ľudí, ktorí sú znevýhodnení na základe svojej osobnej, sociálnej, kultúrnej a/alebo ekonomickej situácie, a ktorí potrebujú osobitnú podporu, aby dosiahli svoj plný potenciál v oblasti vzdelávania,
   — včasné zistenie poruchy učenia u dieťaťa a následné poskytnutie riešenia formou personalizovanejších pedagogických prístupov, vytvorených na základe potrieb a schopností každého žiaka,
   — zabezpečenie včasnej a dostatočnej podpory pri štúdiu pre všetkých žiakov s osobitnými potrebami na bežných ako aj špecializovaných školách,
   — zlepšenie vedenia škôl a ich otvorenosť voči spoločnosti ako takej;
4. pri činnosti nadväzujúcej na závery Rady o zlepšovaní kvality vzdelávania učiteľov spoluprácu zamerali na:
   — zvýšenie príťažlivosti učiteľstva ako povolania,
   — vytvorenie možnosti, aby všetci začínajúci učitelia mohli ťažiť zo štruktúrovaných programov podpory na začiatku kariéry,
   — zlepšenie ponuky a kvality nadväzujúcich programov odborného rozvoja učiteľov a účasti na týchto programoch,
   — revíziu politík náboru, umiestňovania, udržania a mobility učiteľov, s cieľom aby mali čo najväčší vplyv na kvalitu školského vzdelávania,
   — rozšírenie možnosti učiteľov stráviť istý čas v inom členskom štáte, aby mohli prehlbovať vlastné vzdelávanie a odbornú prípravu, získať ďalšie pracovné skúsenosti a rozvíjať si znalosti cudzích jazykov,
   — zlepšovanie náboru a odbornej prípravy vedenia škôl s cieľom zlepšiť riadiace a učiteľské schopnosti týchto osôb;
5. na podporu uvedených cieľov využívali všetky relevantné nástroje, ako napríklad tie, ktoré sú súčasťou otvorenej metódy koordinácie, program celoživotného vzdelávania, siedmy rámcový program v oblasti výskumu a technického rozvoja a v súlade s vnútroštátnymi prioritami Európsky sociálny fond;
6. viedli pravidelný dialóg o otázkach školstva vrátane podpory tvorivosti a schopnosti inovácie v školskom vzdelávaní a jeho prostredníctvom za účasti najvyšších tvorcov politík z členských štátov.

VYZÝVAJÚ KOMISIU, ABY:

navrhla vhodné formy spolupráce a výmeny osvedčených postupov v oblastiach vymedzených v týchto záveroch v rámci príprav nového strategického rámca pre európsku spoluprácu v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy po roku 2010.